

MACHT

Seks als vernielende macht

DOELEN VOOR DE CATECHISANTEN

Je kunt na deze les

1. weten hoe sterk de macht van seks is
2. voor jezelf aangeven hoe dat in jouw leven een rol speelt
3. weten wat de invloed van de media is op jouw beeld over seks
4. vertellen hoe je God kunt eren met je lichaam

Toelichting op de doelen

De basisteksten over Genesis en Hooglied geven de mooie kant aan van seksualiteit en de inbedding ervan in de relatie tussen man en vrouw. In deze les focussen we op de donkere kant van seksualiteit als vernielende macht. De titel van een boek van Tim Keller is *Namaakgoden*. Hij belicht in zijn boek seks als een lege belofte. 'Succes, ware liefde en het leven dat je altijd gewild hebt. Velen van ons hebben al hun vertrouwen erop gezet, met het idee dat ze de sleutel tot geluk te pakken hadden. De recente economische crisis heeft een wrang nieuw licht op dit streven geworpen. In een paar maanden zijn voor miljoenen mensen rijkdom, huwelijk, carrière en een zeker pensioen verdwenen. Geen wonder dat velen zich verloren voelen, alleen, ontgoocheld en boos. Maar de waarheid is dat we van deze goede dingen namaakgoden gemaakt hebben – goden die ons niet kunnen geven wat we echt nodig hebben. Er is maar één God die onze verlangens volledig kan bevredigen – en het is nu het goede moment om Hem opnieuw te ontmoeten, of voor het eerst.' In zijn boek belicht hij de elkaar versterkende combinatie van seks, geld en macht. Als die bij elkaar komen wordt het duister in je leven als mens.

Beelddenker

Iedereen heeft wel iets van een beelddenker en kijker in zich. Kinderen en jongeren leren niet alleen door taal, maar ook door beelden. Sommigen zijn er juist erg sterk in. Echte beelddenkers¹ ontwikkelen een sterke voorkeur voor beelden, plaatjes en films. Het is een gave, maar in het licht van deze les kan het ook een bedreiging zijn. Jongeren hebben meer en meer gevoel voor beelden gekregen, omdat het onderwijs niet alleen taliger maar ook beeldend is geworden. Dit staat nog los van de toename van 'seks als product'. In deze les komen jongeren in aanraking met de sterkste en natuurlijkste prikkel van de mens.

¹ Zie over beelddenkers bijv. de site www.ikleeranders.nl

START VAN HET GESPREK

Bij de start van de les sluit je aan bij pictogrammen als beelden (zie www.kijkwijzer.nl).

Hoe ga je open met jongeren een gesprek aan over dit thema?

Neem als vertrekpunt bij je luistervaardigheid de tip mee 'LSD meenemen en OMA thuislaten'. Dat is in het gesprek de route hanteren van *luisteren – samenvatten – doorvragen* (LSD) en niet die van *oordelen - mening geven - advies geven* (OMA).

LEESTEKST

Wat Paulus aantrof in Rome (zie Romeinen 1) is op een andere manier ook in het dagelijks leven om ons heen. Paulus noemt dat een 'losbandig leven'. Ook om het leven van jongeren heen. Het is zelfs deel van hun identiteit aan het worden. In de leestekst willen we duidelijk maken dat de macht van seks volop aanwezig is.

Ter ondersteuning bij de leestekst een paar tips:

- Neem een paar tijdschriften mee die jongeren kopen.
- Laat een aantal websites of You tube filmpjes zien waar beelden een seksuele uitstraling hebben.
- Neem reclamemateriaal mee.
- Laat de 'uitnodigingen' zien van teletekst, t.v. en kranten.
- Laat profielen beoordelen op seksuele beelden van Facebook, Hyves etc.
- Laat jongeren zelf opnieuw kijken met de opdracht 'wat zie je?'

De vraag '**wat doet het met je?**' (pag.36) kan wat abstract overkomen. Je vraagt naar wat er 'in je lichaam of hoofd gebeurt'. Deze vraag kan bedreigend zijn. Om dat duidelijker te maken kun je als catecheet of mentor met eigen antwoorden komen om te illustreren wat het jouw doet. Wees daar open over.

Gespreksoopdracht (pag.36) Bespreek de open vragen. De verschillende vragen geven de catecheet genoeg startvragen om een open gesprek aan te gaan met de groep (zie advies LSD meenemen en OMA thuislaten). Een opgestoken vinger is bedreigend voor jongeren die de weg voor zichzelf zoeken in hun seksuele ontwikkeling. Herken ook bij jezelf als catecheet hoe je reageert op dit onderwerp. Zonde en verslaving kunnen je belemmeren om zelf het gesprek aan te gaan over dit onderwerp. Of je bent juist zelf heel open over dit onderwerp.

Als extra check vind je aan het einde van deze handleiding een 'verslavingstest'. Seksverslaving is daarnaast niet aan sekse verbonden en is een realiteit in de wereld om ons heen.

Zelfbevrediging kan een gespreksonderwerp worden in de groep. Voor de een geldt de mening dat het een zonde is en een verslaving, voor de ander hoort het bij de verkenning van het eigen lichaam. Beide antwoorden zijn mogelijk, want het gaat er vooral om welke plek zelfbevrediging heeft in het leven. Als je met jongeren praat probeer zo goed als mogelijk is door te vragen. Welke verlangens spelen hierbij een belangrijke rol en waar is het een reactie op (bijv. eenzaamheid, fantasie of verveling)? Of is het een verslaving aan het worden? In de leestekst focussen we vooral op de macht die van zelfbevrediging kan uitgaan.

EN DE BIJBEL DAN?

- Niet alleen je hart is belangrijk bij de keuzen die je maakt in je leven. Ook je 'oog' speelt een belangrijke rol. Jezus schetst in de Bergrede (Matteüs 5-7) veel over zijn waarnemingen over de mens. Hij kent ons van buiten en van binnen. Jezus onderkende de macht van de ogen. Matteüs 6:22,23 wordt in deze les benadrukt. Benadruk het effect van de invloed van de beelden in de ogen op het lichaam. En laat de jongeren vooral zelf hun antwoorden eerst formuleren.
- Toelichting op de vijf vragenmethode (pag. 38): Het zijn vragen die appel doen op de kernwoorden: inhoud – waarschuwing – belofte – kernpunt – toepassing gebed. Bespreek de opdracht eventueel in kleine groepjes (2 of 3 personen). Je kunt ook de vragen verdelen over de groep. Daarna vraag je de antwoorden te vertellen (eventueel op bord schrijven). Blijven er nog vragen over, noteer deze dan voor de plenaire bespreking of voor een verwerkings-werkvorm. Houd het bij het elkaar vertellen van de antwoorden en het luisteren naar elkaar.
- In de Bijbel mogen we lezen van hoop en bemoediging. Door de heilige Geest krijgt elk mens een nieuwe kans. En die kans krijgt een jongere (en elk kind van God) door de opvoeding thuis en in de gemeente. We weten dat het niet vanzelfsprekend is om dit zo te schrijven, maar in Spreuken 4:23–27 wordt de verbinding gelegd tussen je hart en je ogen. Je hart is de plek waar je de koers en de richting voor je leven elke keer maakt. Dat aan jongeren duidelijk maken kan helpen bij hun zoektocht. Jongeren leven in een mediavolle wereld (trouwens volwassenen ook). Dat zijn invloeden van buitenaf waardoor elk mens elke dag opnieuw een keuze moet en kan maken. Laat ik me erdoor beïnvloeden of kies ik anders? Ouders kunnen wel waarschuwen (en catecheten ook), maar het gaat in feite om weerbaarheid van de jongeren. Wie zijn ze of willen ze zijn of worden? En wie ben je zelf als catecheet? Dat raakt de identiteit.
- Die identiteit mogen we vinden in Christus (lees met hen de bijbelteksten 1 Kor. 3:16 en 17 en 1 Kor. 6:12-20). Hier kun je de persoonlijke identiteit hervinden in al haar facetten. Een mens is door pornografie gedepersonifieerd tot een mens met alleen een seksuele functie. Maar in Jezus Christus zijn we juist veel meer!

AAN HET WERK IN DE GROEP

De gespreksvragen kun je een voor een bespreken of je kiest maximaal 3 vragen (samen) met de groep om verder uit te werken in het gesprek met elkaar. Als een plenair gesprek met

de hele groep lastig is kun je ook kiezen voor een schriftelijke (eventueel anonieme) verwerking van de vragen.

Vragenbak - extra werkvormtip bij de gespreksvragen

- De vragen staan op stroken (liefst printen op A5); zie ook bijlage in deze handleiding (pag. 6)
- De stroken per vraag knippen en in een kom doen. Er zit ook een witte strook bij (zonder vraag). Hierop kan een vraag over dit thema geschreven worden die leeft in de groep.
- Elke jongere (of eventueel in tweetallen) pakt een vraag en schrijft een antwoord erop. Of je gaat in een open gesprek vragen om het antwoord van de jongere.
- Bij het beantwoorden van de vragen kun je ook stilte vragen om de antwoorden te bedenken. Maak een rondje of doe het kris-kras door de groep. Reacties kun je vragen, maar kun je bij deze werkvorm ook weglaten.

EVALUATIE

Tijdens het gesprek over 'seks als vernielende macht' zijn vast al een aantal voorbeelden voorbij gekomen. Noteer die gezamenlijk bij de vraag naar de seksuele beelden. Je kunt ook de vraag als extra opdracht meegeven aan de jongeren. Doel hierbij is om ze bewuster te laten kijken naar de beelden die op hen afkomen.

LINK NAAR THUIS

Je kunt vragen om een songtekst/gedicht mee te nemen naar de volgende bijeenkomst of vragen of ze iets kunnen laten horen/zien op hun mobieltje. Gebruik van software als Filtnet is ook te gebruiken als een extra vraag voor thuis.

BRONNEN

Esther Kaper. 2011. *Hot Issues, eerlijk over seks*. Heerenveen, uitgeverij Medema. Dit boek is voor christelijke jongeren die van seks geen krampachtig gedoe willen maken. *Hot issues* daagt je uit om zelfbewuste keuzes te maken.

Tim Keller. 2010. *Namaakgoden. De lege beloften van geld, sex en macht, en de enige werkelijke hoop*, Franeker: Uitgeverij Van Wijnen.

Youth for Christ NL. 2010. *In gesprek over seks, Clubprogramma's voor tieners en jongeren* (werkmap)

F.J. Bijzet, Seksverslaving , <http://www.centrum-g.nl/downloads/seksverslaving/1148/>

Filmtips

1. Problemen met pornografie – www.opkijken.nl
<http://www.opkijken.nl/med/10492/>
2. EO Denkstof – Reinier Sonneveld
http://www.cip.nl/nieuwsbericht_detail.asp?id=28907

"Porno. Veertig procent van de vrouwen en tachtig procent van de mannen kijkt het regelmatig – en ja, inderdaad, een periode hoorde ik ook bij die groep. Om me heen deden mensen er heel modern over, zo van: 'Dat moet ik toch zelf weten, ik mag toch genieten...' 'Die dames doen het toch vrijwillig, echt hoor...' Maar dat is flauwekul. Iedereen die beseft, echt beseft wat porno is, is meteen faliekant tegen." Dat zegt Reinier Sonneveld in een video van Denkstof. "Weet je, je kunt er van af komen. Alles wat er nodig is, is dat de waarheid over porno tot je doordringt. En ook echt tot je doordringt. Wees er dus eerlijk over. Porno is misbruik en je kijkt het niet alleen om klaar te komen. Jezus vecht met je mee. Hij ontvangt je met open armen, keer op keer, en je wordt vrij."

3. Kijken van een mooie 3D film. In de bioscoop zijn mooie 3D films te bekijken, maar er zijn ook 3D DVD's voor thuis (brilletjes zitten er meestal bij). Een uitje naar bijvoorbeeld het Omniversum in Den Haag zou ook kunnen.

TEST – HOE WEET JE OF JE SEKSVERSLAAFD BENT?

1. Mijn seksuele gedrag kan ik niet meer controleren.
2. Mijn seksuele gedrag heeft ernstige gevolgen voor mijn leven.
3. Het is voor mij onmogelijk om te stoppen ondanks de ernstige gevolgen.
4. Ik blijf dingen doen die grote risico's met zich meebrengen: zoals gevaarlijke plekken of het risico betrap te worden.
5. Ik blijf steeds opnieuw proberen mijn seksuele gedrag te beperken of stoppen.
6. Mijn seksuele gedrag functioneert als drug, overlevingsmiddel of vluchtmiddel. Ik heb het nodig om te kunnen functioneren.
7. Mijn seksuele gedrag is onverzadigbaar ik wil steeds meer, steeds vaker, steeds extremer.
8. Ik heb sterk wisselende gemoedstoestanden (depressieve gevoelens, een roes of een katergevoel).
9. Ik verlies enorm veel tijd door mijn seksuele gedrag.
10. Ik verwaarloos door mijn seksuele gedrag belangrijke taken of verantwoordelijkheden: op school, thuis, op mijn werk, bij mijn vrienden.

Carnes stelt dat het herkennen van drie van de tien kenmerken een signaal is dat je misschien seksverslaafd bent.

Bron: <http://www.ben-ik-seksverslaafd.nl/wat-is-seksverslaving.html>

VRAGEN OP STROKEN

1. Wat verwacht je van je ouders of jeugdleiders bij de ontwikkeling van je seksualiteit?

2. Is zelfbevrediging pas zondig als het tussen jou en God in komt te staan?

3. Je lichaam is van God; je seksualiteit dus ook! Ben je het daarmee eens?

4. Je vriend/vriendin vraagt of hij/zij je mag filmen, terwijl jij je uitkleedt. Het is alleen voor privé gebruik. Doe je het?

5. Wat is jouw mening over het kijken naar porno of seksfilms?

6. Wie seksverslaving niet bespreekbaar maakt met iemand die hij /zij vertrouwt, komt er nooit vanaf. Is dat zo?

7. Wat zou je kunnen doen om te breken met seksverslaving?